

El president

L'honorable senyor Salvador Milà, en nom del Grup Parlamentari d'Iniciativa per Catalunya Verds - Esquerra Unida i Alternativa, té la paraula.

El Sr. Milà i Solsona

Gràcies, senyor president. Honorable consellera, senyors i senyores diputats, representants d'entitats que ens acompanyen, des del Grup d'Iniciativa per Catalunya Verds - Esquerra Unida i Alternativa no donarem suport a l'esmena a la totalitat que se'ns ha presentat i sí que creiem en la conveniència i necessitat de tirar endavant el Projecte del llibre segon, relatiu a persona i família, no només per completar una tasca de compilació, sinó sobretot per fer efectius uns mandats que estan en el nostre Estatut d'autonomia. Aquí s'hi ha fet poca referència; jo crec que és important saber que hem de complimentar un mandat que incorpora les modificacions i les noves realitats que en la vida social i en els valors culturals i ètics s'han introduït en la nostra societat. Quan el nostre Estatut parla del lliure desenvolupament de la personalitat i la capacitat, o el dret a l'atenció integral dels menors, o que les persones grans tenen dret a viure amb dignitat, o que les persones, les dones tenen també dret al lliure desenvolupament de llur personalitat, a viure amb dignitat i seguretat, o a participar plenament amb igualtat d'oportunitats els homes i les dones, o que tothom té dret a rebre el tractament adequat i cures pal·liatives integrals, o el dret a expressar la voluntat d'una manera anticipada, etcètera, hi han molts mandats que resulten del nostre Estatut i que han de ser desenvolupats.

Des del Grup Parlamentari d'Iniciativa per Catalunya Verds - Esquerra Unida i Alternativa abordem aquest procés legislatiu amb voluntat, és clar que sí, d'obtenir una bona llei, que respongui a les demandes socials, que reguli realitats existents amb serenitat però amb uns objectius clars: fer efectius el dret i els principis estatutaris que acabo d'explicar; fer possibles els canvis necessaris per superar situacions existents encara avui de desigualtat i de discriminació i d'insuficient protecció de persones en situació més desfavorida; superar les velles concepcions patrimonialistes i patriarcals de submissió i dependència que han marcat històricament les relacions personals i familiars i que encara en queden rastres; prioritzar l'interès dels infants; minimitzar en tot el possible els efectes traumàtics i negatius de les crisis familiars.

És cert que la nostra societat ha evolucionat molt en aquests aspectes. Cal reconèixer les aportacions dels moviments feministes, d'alliberament sexual, de la gent del món de la cultura, etcètera, per superar aquestes situacions, i també, per què no dir-ho?, l'esforç de les associacions de pares i mares de fills amb problemes de discapacitació, les mateixes associacions de malalts, els moviments que hi han hagut també des d'un punt de vista laic pels drets humans, pels drets de les persones i per estendre els drets sanitaris i el dret a la mort digna. Tot això és molt important. Però avui és bo recordar que no està encara gaire lluny el temps –molts l'hem viscut i l'hem estudiat– on les dones necessitaven la vènia marital per atorgar determinats contractes, on no podien accedir a determinades professions, on no es podia disposar del propi cos, on es podien veure privades de la pàtria potestat, on l'home, el pare, era l'única autoritat que s'havia d'oïr a la família i havia de ser creguda sempre.

Senyores i senyors de Convergència i Unió, del PP, llavors no entrava la llei a establir això o això era dret natural? (*Remor de veus.*) No, es va modificar, però també hi entrava; sempre hi ha entrat la llei, a regular les relacions de les persones. El que passa és que a vegades ho ha fet en un sentit contrari als interessos d'una bona part de la població i avui es tracta que hi entri per ser més justa i per tenir un sistema més equilibrat.

No fa gaire temps que les persones amb disminució encara eren considerades subnormals o mongòlics, o que els fills no tinguts en matrimoni eren il·legítims i naturals. Sí que s'ha superat això, però llavors no ens vinguin amb l'argument de la sacrosanta llibertat que no entrem al menjador, ni entrem a l'habitació. I tant, que hi ha entrat sempre, històricament, el dret!, per afavorir determinades concepcions patrimonialistes i familiars. I ara ho hem de canviar. I la llei és un instrument, no l'únic: és la cultura, és la convivència; però no vulguem fer passar bou per bèstia grossa.

Aquestes normes, les normes relatives a la persona i a la seva realització personal i de família han de ser acceptables per a una gran majoria social; no s'han d'imposar valors, hem de tenir un mínim comú denominador, s'ha de respectar la llibertat religiosa. Ningú està obligat a adoptar determinades formes familiars o determinades relacions, però sí que hem d'estar en una societat en què primin els valors laics, en què hi hagi un comú denominador per a tothom, en què no s'imposin unes concepcions sobre les altres. I, en l'àmbit del dret de les persones i la capacitat d'obrar, també constatem una doble tendència, que aquí ha sortit: per una part, és cert, que de cop incrementa l'autonomia personal, la llibertat civil, la lliure disposició per part de les persones. És cert. Però, per l'altra, no és cert que això vagi en favor de l'individualisme o la insolidaritat. Perquè les mateixes persones, les mateixes famílies, la mateixa societat demana una major implicació de l'entorn social, comunitari i familiar i de les administracions públiques assistencials i tutelars per fer possible que aquestes llibertats, que abans només tenien alguns, siguin efectives per a tothom, sigui quina sigui la seva condició sexual, la seva condició econòmica, la seva condició social o visqui on visqui en el territori. Perquè abans determinades llibertats i determinats drets

només eren per a uns determinats sectors socials. Per això, cal tenir en compte aquests drets i aplicar-los i implicar la societat civil i implicar les autoritats perquè les relacions entre els membres del nucli familiar incorporin aquests valors.

La llei que avui comencem a tramitar ha de trobar un equilibri just entre el que ha de ser, els valors ètics, socials, polítics, consagrats legalment i incorporats com a principis de dret i que la societat assumeix com a ideals a implantar i als quals hem d'arribar, però no pot oblidar la realitat que encara és: totes aquelles situacions injustes, discriminatòries o desequilibrades que trobem a la convivència social i familiar. Una llei com la que avui ens ocupa ha de ser avançada, ha d'atendre un supòsit de partida, que és la nova configuració que es vol donar a les relacions familiars amb plena equiparació entre les diverses formes de relació de parella i familiar; ha de tenir en compte la plena responsabilitat respecte als fills, a la seva alimentació, habitació, educació i la relació afectiva, tant en situacions de convivència com de ruptura, i amb plena equiparació amb les diferents modalitats de relació familiar.

És cert que aquests nous valors, aquestes noves relacions, són avui assumits molt àmpliament per la societat i són més practicats. Però la llei no pot ignorar, sinó que ha de prevenir i ha de preveure i ajudar a corregir aquelles situacions en què aquest model ideal de relacions no es dona, aquelles situacions de desigualtat objectiva dins de la parella, de subordinació, dependència econòmica, afectiva i psicològica que encara hi són. S'han de tenir en compte les diferències reals del temps de la dedicació familiar i a la cura dels fills que encara es dona, o les situacions de discriminació salarial, de formació i d'estabilitat laboral. I aquestes situacions, indesitjables i injustes, hem de reconèixer que avui encara afecten, de forma majoritària, si no exclusiva..., però, encara afecten la dona. I hem de tenir molt en compte que hem de tenir una legislació vigent que ens parla que hem de prevenir això.

Com diu l'exposició de motius de la Llei per a la plena igualtat d'home i dona, a nivell de l'Estat, aquella igualtat plena, efectiva entre homes i dones, aquella perfecta igualtat que no admeti poder ni privilegi ni per a uns ni incapacitat per als altres, com va dir Stuart Mill fa més de cent quaranta anys, avui encara és una tasca pendent, que necessita de nous instruments jurídics. Nosaltres treballarem perquè això sigui possible.

Els fills, és cert, són els que han de patir al mínim les conseqüències de les desavinences entre els seus progenitors. S'ha dit, i és cert, que els fills no es divorcien, i, per tant, s'ha de procurar que les seves relacions amb els progenitors, amb l'entorn social i familiar, amb els avis, amb els parents, la seva educació, l'alimentació i l'habitació es vegin alterats el mínim possible i que no visquin situacions de tensió ni de manca de privació afectiva o material. Però també s'han de posar límits a la possibilitat que els infants puguin ser tractats com un element patrimonial més, repartits i que voltin com una maleta de casa en casa o que es vegin instrumentalitzats per arreglar o limitar efectes econòmics o patrimonials dels seus progenitors.

Senyores i senyors diputats, sabem que avui, i n'hem de ser conscients, la situació econòmica de la majoria de les famílies és molt difícil, que l'atur, la precarietat laboral, els baixos ingressos afecten les famílies, i més en situació de crisi familiar o de ruptura, tant l'home com la dona. Aquestes circumstàncies s'han de tenir en compte i s'hauran d'adoptar totes les mesures d'assistència, d'ajuda, fiscals, de dret de l'habitatge, etcètera, que calguin per superar-les. Però aquests problemes punyents, que a tots ens preocupen, no es poden intentar resoldre a base d'eludir o difuminar responsabilitats respecte als fills o filles o respecte a aquell membre de la parella que es trobi en situació més feble. Des del nostre grup volem parlar de responsabilitats compartides de pares i mares, de dedicació, de cura i d'afectes compartits amb relació als fills i filles més que no pas de potestats, de custòdies, de guàrdies, que són més propis d'altres règims.

Per tant, i, per últim... en el tema de les relacions, en els temes de mesures de separació nosaltres volem fer una última reflexió per aportar en el tràmit de la llei i en la seva modificació. És cert, nosaltres creiem que és un text massa complex. Nosaltres creiem que s'han d'establir uns principis, uns criteris, unes normes bàsiques i en tot allò que no pot ser disponible perquè afecta drets fonamentals i responsabilitats ineludibles. Però, a partir d'aquí, s'ha de confiar en els instruments jurídics i institucionals que han d'ajudar a resoldre els problemes plantejats amb implicació de les parts, dels pares i mares, dels fills i dels familiars, buscant sempre l'acord, a través de la mediació i del consell expert de juristes, psicòlegs i d'altres professionals, i s'ha de sotmetre tot plegat a un control judicial final, que estigui ben preparat, que compti amb recursos suficients, que estigui ben informat i ben assessorat per pèrits i professionals independents que l'ajudin a prendre la decisió.

En definitiva, la llei no pot arreglar-ho tot, la llei ha de garantir un marc just per a tothom. A partir d'aquí, hem de poder treballar, però sempre sense oblidar els objectius generals que ens marca el nostre Estatut i fent efectius els drets i els principis orientadors que tots hem aprovat, o la majoria hem aprovat, del poble català, que ara hem de traslladar al llibre de família.